

5. Новые евробонды в первый же день торгуются невыгодно для Украины. *Телеграф*. URL: <https://telegraf.com.ua/biznes/finansyi/4637335-novyie-evrobondyi-v-perviyu-zhe-den-torguyutsya-nevyigodno-dlya-ukrainyi.html> (дата звернення: 22.10.2018).

6. Український індекс ставок за депозитами фізичних осіб // Національний банк України : офіц. Інтернет-представництво. URL: <https://bank.gov.ua/control/uk/allinfo> (дата звернення: 22.10.2018).

7. А. Зануда. Фінансовий цейтнот: тарифний «геноцид», девальвація чи дефолт? // Укр. служба BBC : портал. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features44905336?ocid=wukrainian.social.sponsored-post.facebook.AEP-Financialtimecrunch%3Atariffgenocide%2Cdevaluationormelt-down%3Fneed3.All.Statement.mktg> (дата звернення: 22.10.2018).

8. Кадала В. В. Аналіз виконання Національним банком України Основних засад грошово-кредитної політики на 2015 рік // Адміністративне право і процес: історія, сучасність, перспективи розвитку : Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Кривий Ріг, 25 берез. 2016 р.). Кривий Ріг : Донецьк. юрид. ін-т МВС України, 2016. С. 85–88.

Получено 29.10.2018

УДК 343.166

Зоя Дмитрівна КАЛІНІЧЕНКО,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри цивільно-правових дисциплін юридичного факультету

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Згідно з широким розумінням, державна служба – це будь-яка діяльність (служба або робота) працівників, зайнятих у державних установах, закладах, організаціях, на державних підприємствах. Закон «Про державну службу» регулює суспільні відносини, що виникають у широкому та розгалуженому державному секторі. Основними критеріями правового забезпечення соціального захисту державних службовців є фінансування за рахунок державних коштів та корисність цього з точки зору загальнодержавних інтересів. На державній службі можуть перебувати як громадяни України, так і інші особи. За таким підходом державними службовцями пропонується вважати, крім власне державних службовців, також працівників сфери освіти, науки, культури, охорони здоров'я, соціального забезпечення, керівників державних підприємств та їх заступників.

Прихильники розширеного тлумачення державної служби посилаються на Концепцію адміністративної реформи в Україні, в розділі III якої зазначено: «У перспективі постає питання обов'язкової розробки такої концепції державної служби, яка б охоплювала установи й організації всього державного сектора, що фінансується з державного бюджету» [1]. Проте при цьому не враховується, що запровадження такого підходу призводить до різкого збільшення числа держслужбовців за рахунок осіб, які не здійснюють і за функціональними повноваженнями не повинні професійно здійснювати управлінські функції. Згідно з вузьким розумінням, державна служба – це діяльність, але не будь-яка, а лише у сфері державного управління, що здійснюється тільки службовцями органів державної влади, які обіймають посади державної служби. Тобто Закон має регулювати суспільні відносини, що виникають у зв'язку з практичним здійсненням державними органами, їх апаратами та службовцями завдань і функцій української держави, а також щодо створення правових, організаційних, економічних, соціальних, етичних умов реалізації громадянами України конституційного права рівного доступу до державної служби.

Така служба як професійний вид суспільно корисної діяльності передбачає практичне здійснення завдань та функцій держави в державних органах та їх апаратах (держслужбовці органів законодавчої, виконавчої та судової влади) та її фінансування за рахунок державних коштів.

Метою дослідження є особливості соціального захисту державних службовців, що визначають напрямки для розвитку юридичних норм, якими регулюються однойменні відносини соціального захисту.

Професійний соціальний захист полягає у спрямуванні політики держави на захист відповідної категорії осіб, зважаючи на її інтереси та пріоритети розвитку. Держава з позицій доцільності та ефективності надає підвищені, додаткові до системи загального соціального захисту громадян України заходи професійного соціального захисту.

Важливим є визначення кола осіб, що є правоможними суб'єктами професійного соціального захисту державних службовців. До них належать особи, які проходять службу в органах державної влади та інших державних органах, володіють при цьому державно-владними повноваженнями та виконують необхідні для функціонування держави повноваження.

Система соціального захисту державних службовців є єдиною для всіх осіб, які набули такого статусу, незалежно від організаційно-правового рівня органу, де здійснюються їхні повноваження, та обсягу і характеру компетенції на конкретній посаді. Недоліком при цьому є відсутність єдиного законодавчо-регламентованого переліку посад, перебування на яких надає цей статус та можливість визнавати державними службовцями відповідних осіб.

Професійний соціальний захист – це встановлені державою приписи, що спрямовані на забезпечення додаткових та підвищених гарантій працівників пов'язаних із здійсненням трудової діяльності та осіб, які з огляду на природні та професійні ризики припинили виконання такої діяльності.

Термін «професійний соціальний захист» більш повно відображає сутність тих видів забезпечення, що надаються державним службовцям, ніж «спеціальний», що ним традиційно послуговуються науковці, що досліджують відповідну проблематику [2]. Основні завдання соціального захисту державних службовців полягають: у збалансуванні законодавчо встановлених обмежень їхніх трудових прав додатковими заходами матеріального забезпечення; стимулюванні бажання таких осіб здійснювати важливу для держави трудову діяльність; компенсуванні втрачених засобів до існування при виникненні обставин, передбачених законодавством; забезпеченні стабільності кадрів у державній службі.

Закон України «Про державну службу» необхідно доповнити новим розділом «Професійний соціальний захист державних службовців», де закріпити єдині принципи та критерії соціального захисту цієї категорії осіб, а також види такого захисту, умови й обсяг їх надання, процедуру забезпечення, соціальні та правові гарантії. Принцип адресності професійного соціального захисту державних службовців, що лежить в основі такого захисту передбачає єдність та диференціацію обсягу їхніх прав як під час виконання обов'язків державної служби, так і в разі її припинення.

Об'єктивними обставинами, які зумовлюють підвищений рівень соціального захисту державних службовців є: зміст їхньої трудової діяльності, яка характеризується важливістю завдань, які вони вирішують щодо управління державою, а також підвищеним нервово-емоційним навантаженням; особливості правового статусу цієї категорії осіб, які відображені у законодавчо встановлених обмеженнях проходження державної служби, покликаних не допустити конфлікту приватних інтересів державних службовців та публічних інтересів суспільства.

Правовий статус державних службовців у сфері соціального захисту є похідним від загального та зумовлений особливостями їхнього правового та адміністративного правового статусу.

Виходячи з аналізу прав та обов'язків за посадами державної служби, можна стверджувати, що здійснювати державні повноваження можуть не всі службовці державних органів. Вважаємо, що не можна ототожнювати терміни «державна служба» та «служба в державному органі», оскільки службу в органах державної влади проходять одночасно службовці державного органу, які: а) здійснюють трудову діяльність (працівники); б) здійснюють державно-службову діяльність (службовці). Також не можна ототожнювати «державні органи» (в яких проходять службу переважно держслужбовці) та «державні підприємства, установи, заклади, організації» (в яких працюють працівники, а не держслужбовці).

В Україні робота державного службовця дійсно є професією, поряд з такими професіями, як робота лікаря, вчителя, податківця, дипломата тощо. Вважаємо, що основним змістом

професії «державний службовець» є практичне та повсякденне здійснення «державного адміністрування».

З огляду на негативну практику, що подекуди існує у сфері преміювання державних службовців, пропонується внести до положення про преміювання норму, за якою керівник державного органу мав би здійснювати преміювання підлеглих лише у разі наявності коштів, достатніх для встановлення премій усім державним службовцям, які мають на це право у відповідному преміальному періоді.

В Україні серед загального числа державних службовців виділяють окрему групу – посадові особи державної служби. Вони обіймають такі посади державної служби, на які за обсягом повноважень покладено обов'язок виконання частини завдань і функцій держави. Зокрема, це – посади керівників державних органів та їх заступників, керівників апаратів державних органів та їх заступників, а також інші посади державних службовців, на які законами або іншими нормативно-правовими актами покладено здійснення організаційно-розпорядчих, експертно-аналітичних, консультативно-дорадчих та контрольних функцій (частина друга ст. 2 чинного Закону). В Україні ще не створено єдиного державного реєстру посад державної служби. Тому на часі запровадження такого реєстру.

Окремі положення законодавства про соціальний захист державних службовців носять декларативний характер, позбавлені конкретних гарантій та не передбачають відповідальності за їхнє невиконання. Зокрема, слід звернути увагу на відсутність єдиної концепції розвитку державної системи соціального захисту державних службовців. Як і багато авторів, ми схильні вважати, що з огляду на значення виконуваних державними службовцям трудових функцій, держава повинна посилити гарантії їхньої соціальної захищеності.

Державній службі України, яка забезпечує законність політичних рішень, цілісність держави як інституту, належить особлива роль у побудові сучасної правової держави європейського типу, утвердженні демократичної моделі державного управління. Тому проблема створення ефективної системи державної служби набирає сьогодні особливої ваги.

Список бібліографічних посилань

1. Реформа державної служби. Адміністративна реформа: досвід Польщі для України / Фонд «Центр. Суспільство» (Проект «Суспільство відкритих реформ»). Київ, 2015. С. 17–18.

2. Государственная служба в зарубежных странах. Киев : ЦУЛ, 2014. 166 с.

Одержано 01.11.2018

УДК 332.021

Зоя Дмитрівна КАЛІНІЧЕНКО,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри цивільно-правових дисциплін юридичного факультету

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ;

Марина Дмитрівна КІЛЬДЯНКІНА,

здобувач вищої освіти

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВХОДЖЕННЯ В ГЛОБАЛЬНІ ЛАНЦЮГИ ДОДАНОЇ ВАРТОСТІ ВІТЧИЗНЯНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

На сьогоднішній день глобальні ланцюги доданої вартості стали ключовими елементами в світовій економіці, які наглядно демонструють тенденції глобалізації. Враховуючи те, що глобальні ланцюги мають великий вплив не тільки на окремі компанії, а й на країни в цілому, актуальним стає проаналізувати їх вплив на вітчизняну економіку та процеси її глобалізації.

Концепцію глобальних ланцюгів вартості (GVC, global value chain) ще в 1970-х роках почав розвивати Майкл Портер [1]. Пізніше в 2000-х роках вона трансформувалася в концепцію глобальних ланцюгів доданої вартості (GVCs, global value-added chains). Вклад в дослідження глобальних ланцюгів доданої вартості найбільше внесли Гаррі Джереффі та Рафаель Каплінські [2]. Вчені досліджують теоретичні та практичні інструменти для